

- สารคดี**
- ☞ คนค้นคลอง
 - ☞ คำคนคลอง
 - ☞ เล่ โรงงาน และน้ำเสีย
 - ☞ ที่มาของชื่อคลองอู่ตะเภา
 - ☞ ตามรอยจระเข้ที่คูเต่า
 - ☞ ลุยป่าต้นน้ำผาตา
 - ☞ แข่งเรือยาว
 - ☞ สุขสันต์วันลอยกระทง

ลุยป่าต้นน้ำผาตา

หลังจากที่พบกับเพื่อนๆ ซึ่งนัดหมายกันหลายครั้งแล้วว่า จะหาโอกาสไปเยือนป่าต้นน้ำผาตา กระทั่งหาวันที่เหมาะสมลงตัวได้ ในที่สุด กลางเดือนพฤษภาคม ขณะที่แดดยังทอแสงจัดจ้าน ฝนทิ้งช่วง ผมกับหมี่ และพีรตันชัย มานะบุตร เรานัดหมายกันมาพบที่อบต.คลองหอยโข่ง

ราวๆ 9 โมงเช้า เราก็มายังอบต.คลองหอยโข่ง ผมถามหานายกอบต. ที่พอจะคุ้นหน้าอยู่บ้าง เพราะว่าเคยพบกันในหลายๆ เวทีของงานพัฒนาทะเลสาบ สอบถามข้อมูลจากนายกอบต.ได้สักพัก พีรตันชัย ก็ตามมาสมทบ ปรากฏว่ามีเด็กหนุ่มเด็กสาววัยรุ่นตามมาด้วย 2 คน ซ้อยอดกับหมี่

เรากำลังพูดถึงตำนานความเชื่อต่างๆที่พอจะนำมาขยายผล เสริมในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คุณแก่แล้ว หัวหาญ ประธานอบต.ได้ทำความถึงเรื่องยุคขึ้นมา

"ที่นี่มีภาพประวัติศาสตร์มาก เช่นที่ว่าต้นยุง ต้นยุงที่เห็นอยู่เป็นต้นยุงตรงหมด แต่ต้นยุงยุคเก่า ๆ ที่มีอายุนับร้อยปีเป็นต้นที่คัด ถามว่าสาเหตุอะไร แต่เขาเล่าเป็นนิทาน เขาว่าต้นยุงที่ได้คัดเพราะว่า นางเมรีตามพระรถไม่ทันก็เลยถอนต้นยุงปักเอาปลายลง มันก็งอกเหมือนเอาปลายลง พอหมดคำสาปของเมรีมันก็ค่อย ๆ ตรง เหลืออนุรักษ์ไว้ต้นหนึ่งที่ อบต. ศาลเจ้าแม่เมรีมีอยู่ที่ค่ายทหาร"

ลงมาดูเราก็เห็นเป็นจริงดังคำบอกเล่า นับว่าเป็นเรื่องที่น่าอัศจรรย์ใจมาก

ลุยป่าผาตา

นั่งคุยกับคุณแก่แล้วได้สักพัก คุณประวิทย์ ทองประสมที่เป็นประธานประชาคมอนุรักษ์ป่าผาตามาสมทบ ขวนผมไปเยี่ยมที่ทำการของเขาวงกตอนุรักษ์ป่าผาตา ซึ่งสร้างเป็นเพิงร้านง่ายๆ ผมสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมอีกนิดหน่อย

บ่ายโมงตรง หลังจากที่ยืมท้องกับขนมจีนน้ำยา ในร้านของยาย ที่อยู่ในเพิงของชมรมอนุรักษ์ เราออกจากคลองหอยโข่งวกกลับเข้าบาโรย ถนนลาดยางแล้วเรียบร้อย ขับรถได้งายมาก สองฟากทางเต็มไปด้วยแมกไม้ สวนยาง นานๆที่จะเห็นบ้านเรือนผู้คน ขณะที่เบื้องหน้า ซึ่งพาดตระหง่านด้วยเทือกเขาใหญ่ สลับซับซ้อนรอการค้นหา

ไม่ถึงครึ่งชั่วโมง เรามาถึงหน่วยอนุรักษ์ของกรมป่าไม้ ซึ่งซ่อนตัวอยู่กลางแมกไม้ เส้นทางที่เป็นถนนดินลูกรังสายเดียวทอดหายลงไปจากเนินดินมองไม่เห็น

ขั้วล่วงหน้าไปก่อน เส้นทางค่อนข้างขรุขระเต็มไปด้วยหลุมร่องลึก ล้ำบากกว่าที่คิด นี่ที่ว่าฝนไม่ตก ไม่อย่างนั้นรถเราก็ลงไปไม่ได้

เผชิญหน้าป่าผาตา แมกไม้สูงใหญ่ครึ้มทึบเขียวทึบ เราประคองตัวไปตามทางที่โยกโย้ บางช่วงก็หักโค้งแคบ แล้วก็โค้งลงลึกตามลักษณะของเนินดินไหลเขา น้ำเซาะดินลงเป็นร่องลึก มีก้อนหินใหญ่น้อยเกะกะ กว่าจะคลานลงไปได้แต่ละทีก็เล่นเอาเหงื่อตก

เห็นท่าไม่ดี-อีกอย่างในคณะของเราไม่มีใครรู้เส้นทางเสียด้วยสิ พีรตันชัยตัดสินใจจอดรถทิ้งไว้แล้วมาสมทบกับผม เราตรงไปตามเส้นทางดินลูกรังแคบๆ กว้างไม่ถึง 3 เมตร บางช่วงไม่ได้ใช้สัญจรมานาน พงหญ้าขึ้นรกร้าง ผ่านป่าที่แปรสภาพเป็นป่ายางไปแล้วเป็นจำนวนมาก มีทางแยกทางโค้งเป็นแห่งๆ ผมมองขึ้นไปบนยอดเขา เห็นแต่ท้องฟ้าสีครามสดใส

รถโยกไปบนผิวน้ำขรุขระเล่นเอาคนที่นั่งกะบะหลังบ่นอุบอิบ

อาศัยว่าถนนเส้นทางชาวบ้านที่ข้ามมอเตอร์ไฮด์ผ่านมา จึงพอจะไปต่อได้ มีโรงจักรแทรกแซมเป็นแห่งๆ บางครั้งเส้นทางก็คดเคี้ยวไปตามสวนยางที่ยืนเรียงแถวรายล้อม บางครั้งก็มีแต่แมกไม้ใหญ่ หวิดจะหลงทางอยู่หลายครั้งเมื่อถึงทางแยก อาศัยถามทางชาวบ้านเอาจนมาถึงสวนยางที่มีบ้านพักของชาวบ้านอยู่ 3-4 หลัง

ผมเดินไปดูเส้นทางล่วงหน้า ปรากฏว่าเราต้องขึ้นเขาข้างหน้า ซึ่งเป็นเนินสูงชัน แล้วก็อ้อมลงไปตามไหล่เขา เราตัดสินใจจอดรถทิ้งไว้แล้วเดินเท้าไต่ขึ้นเนินดิน "ไม่รู้ว่าจะต้องเดินไปไกลเท่าไร สาวนุ้ยที่มาด้วยเป็นเจ้าถิ่น แต่ๆแต่ยังไม่เคยเข้ามาถึงในป่าผาด่า หลอนบอกว่าเป็นรู้เหมือนกัน

"ถ้าให้ไปเที่ยวคาราโอเกะละก็ไม่เคยปฏิเสธ" เด็กสาวว่า

แต่ในป่าก็มีคาราโอเกะอยู่แล้วมิใช่หรือ ป่าก็มีเสียงเพลงของมัน ฟังสินั่น-มันกรีดเสียงแข่งแซ่อยู่รอบตัว แล้วแต่ว่าจะสร้างสรรค์เป็นบทเพลงใด

อากาศร้อนค่อนข้างอบอ้าว ป่าไฟทอดกอเรียงรายเต็มพริตเป็นแนวกำแพง แทรกเสียงแข่งแซ่ของจักจั่นครางระงมเข้ามาเป็นระยะ เราสาวเท้าเร็วขึ้น ไต่ข้ามไม้ใหญ่ที่ครั้งหนึ่งแผ่เงาร่มครึ้ม ทว่าบัดนี้กลับนอนทอดขวาง เป็นสะพานให้มนุษย์ไต่เดินข้ามพาก

คนเมืองอย่างเรานานๆที่ได้เดินป่า หันไปทางไหนก็มีแต่พันธุ์ไม้แปลกๆ ต้นไม้แต่ละต้นสูงใหญ่ ยืนผงาดตรงที่อเสียดฟ้า เฝยญความดิบสดหะมันตาของป่าธรรมชาติ เรารู้สึกได้ถึงพลังอันเร้นลับของมัน

ในคณะของเราไม่มีใครรู้เส้นทางพอกัน อาศัยว่าเมื่อ 2 ปีก่อน ผมได้ยินว่าต้นน้ำผาด่าครั้งแรกจากปากของนักดนตรีคนหนึ่งในช่วงบารอย นักดนตรีวงบารอย (ขณะยังอยู่ในร้านบ้านนายหัว) ปกติจะมีโปรแกรมไปพักร้อนกันที่นั่นในช่วงหน้าร้อน ตอนที่อากาศแล้งแดดจัดของทุกปีนี้แหละ ตามคำบอกเล่าและข้อมูลที่ผมพอจะมีอยู่ คือรู้ว่านี่เป็นป่าต้นน้ำหลักอีกแห่งหนึ่งของคลองอุตะเถา

ผมนึกอยากสัมผัสผืนความสด ดิบ ของป่าผาด่ามาตั้งแต่บัดนั้น...

แล้วก็อีกครั้งหนึ่ง จากปากของคุณศิริพล สัจจาพันธุ์ คนทำงานในสายประชาคมคนหนึ่งของสงขลา เล่าให้ฟังขณะผมไปร่วมทำงานถอดบทเรียนของโครงการพลังภาคี

คุณศิริพลไปทำกิจกรรมกับประชาคมที่นี่ พร้อมกับดึงเยาวชนมาเข้าค่ายศิลปะ วาดรูป กระตุ้นจิตสำนึก รักรักษาผาด่า

"ป่าต้นน้ำผาด่าที่อยู่ในแนวเทือกเขาแก้วกำลังถูกรุกรานอย่างหนัก เพราะว่ามีมีการตัดไม้ทำลายป่ากันมาก" นั่นคือข้อมูลที่คุณศิริพลไปประสบมา ผมคิดอยู่ในใจว่าสักวันจะต้องขึ้นไปดูให้เห็นด้วยตาตัวเอง

คลอง หอยโข่ง

พุดก็พุดเถาะ ถ้าเกอคลองหอยโข่งนี้ว่าไปแล้วก็ยังคงดารอยู่มาก แม้ว่าจะเป็นอำเภอล่าสุดของจังหวัดสงขลา อยู่ไม่ไกลจากหาดใหญ่สัก แต่ก็จัดเป็นพื้นที่ที่ทุกันดารแล้วก็ห่างไกลความเจริญ

คลองหอยโข่งมีเนื้อที่ราวๆ 275 ตารางกิโลเมตร ชาวบ้านที่นี้ประกอบอาชีพทำสวน กรีดยาง มี 4 ตำบล 32 หมู่บ้าน มีครัวเรือนราวๆ 5,459 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 22,431 คน

คลองอุตะเถาเองก็ได้ชื่อว่ารับน้ำจากสันปันน้ำอยู่ 3 แหล่ง แต่ที่สำคัญจริงๆมีอยู่ 2 แหล่งคือ สันปันน้ำจากเทือกเขาน้ำค้างและสันปันน้ำจากเทือกเขาแก้ว

พื้นที่แถบนี้ ในอดีตเป็นที่รู้จักกันดีว่าเป็นพื้นที่สีแดง เป็นเขตปฏิบัติงานของ "สหาย" พรรคคอมมิวนิสต์ เนื่องด้วยสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นป่าเขาเต็มไปด้วยไม้ต้นใหญ่ๆ เป็นชัยภูมิเหมาะสมที่จะซ่อนตัว ทางการไม่รู้ว่าปราบปรามอย่างไร จึงได้คิดจะแผ้วถางป่า ทำถนนหนทาง ความเจริญทั้งหลายเหล่านี้จะผ่านเข้ามาเพื่อเปิดช่องให้ทางการส่งทหารเข้าไปกดดันกองทัพของพรรค

ซึ่งในทางภูมิศาสตร์แล้วป่าแถบนี้คือป่าเกรด A มีความหลากหลาย มีมูลค่าทั้งทางระบบนิเวศน์และเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก

ลองคิดดูเถาะว่าจังหวัดสงขลา มีเนื้อที่ 7,393.889 ตารางกิโลเมตร มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของภาคใต้ คือรองจากจังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดนครศรีธรรมราช มีพื้นที่ป่าไม้ทั้งหมด 594.12 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 8.03 ของเนื้อที่ทั้งจังหวัด(2536) และ 572 ตารางกิโลเมตร

คิดเป็นร้อยละ 7.74 ในปี 2541

ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ 1 และ 2 ซึ่งเป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธาร ทุกวันนี้ถูกบุกรุกเพื่อประกอบกิจกรรมอื่นเป็นจำนวนมาก โดยพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1 ซึ่งมีอยู่ 123,400 ไร่ ถูกบุกรุกไปถึง 30% และลุ่มน้ำชั้น 2 ซึ่งมีอยู่ 127,206 ไร่ ถูกบุกรุกไปแล้วถึง 58% ส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 99) เป็นการบุกรุกเพื่อไปทำสวนยางพาราซึ่งครอบคลุมพื้นที่ในเขตอำเภอหาดใหญ่ สะเดา คลองหอยโข่ง นาหม่อม และรัตภูมิ

การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าไม้ไปเป็นพื้นที่สวนยางพารา ทำให้อัตราซึมน้ำผ่านผิวดินลดลงถึง ดินในพื้นที่ที่เป็นป่าไม้ จะมีช่องว่างระหว่างดินหรือมีความพรุนของดิน สูงกว่าดินในพื้นที่สวนยางพารา เนื่องจากดินชั้นบนในป่า จะมีอินทรีย์วัตถุเป็นองค์ประกอบสูงกว่าดินในสวนยางพารา จึงทำให้ซึมซับและกักเก็บน้ำได้สูงและสม่ำเสมอกว่าดินในพื้นที่สวนยางพารา

ดังนั้นการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้จึงทำให้ขาดพื้นที่ซึมซับน้ำฝน ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของแหล่งน้ำทั้งบนผิวดินและใต้ดิน นอกจากนี้เมื่อฝนตกแต่ดินไม่สามารถซึมซับน้ำได้มากทำให้น้ำไหลบ่าไปบนผิวดิน ก่อให้เกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดินหรือเกิดดินถล่มในบริเวณที่ลาดชัน ตะกอนที่เกิดขึ้นก็ไหลทับถมลงในลำคลองทำให้น้ำไหลไม่สะดวก ซึ่งเป็นสาเหตุประการหนึ่งของการเกิดน้ำท่วมอย่างฉับพลันในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองอุตะเถา

ตาราง 1 การใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่เหมาะสมกับชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในแต่ละอำเภอ (พื้นที่ : ไร่)

ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ที่มีการเปลี่ยนแปลง	หาดใหญ่	สะเดา	นาหม่อม	คลองหอยโข่ง	รัตภูมิ	รวมพื้นที่
1A เปลี่ยนเป็น ยางพารา	143.75	3,237.5	301.25	31.25	-	3,713.75
1AR เปลี่ยนเป็น ยางพารา	2,812.5	3,325	1,037.5	525	143.75	7,843.75
1AR เปลี่ยนเป็นโรงเรือน เลี้ยงโคกระบือ	1.88	-	-	-	-	1.88
1B เปลี่ยนเป็น ยางพารา	618.75	1,162.5	450	218.75	-	2,450
1BR เปลี่ยนเป็น ปาล์มน้ำมัน	-	18.75	-	-	-	18.75
1BR เปลี่ยนเป็น ยางพารา	12,293.75	8,087.5	2,681.25	181.25	137.5	2,3381.25
1BR เปลี่ยนเป็น โรงเรือนเลี้ยงโคกระบือ	37.5	-	-	-	-	37.5
2 เปลี่ยนเป็น ยางพารา	23,387.5	32,993.75	11,893.75	5,993.75	-	74,268.75
2 เปลี่ยนเป็น สนามกอล์ฟ	43.75	-	-	-	-	43.75
รวมพื้นที่	39,339.38	48,825	16,363.75	6,950	281.25	111,759.38

เห็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ป่าต้นน้ำ ขวนให้วิดกถึงเหตุการณ์น้ำท่วม ภูเขาถล่ม ที่เกิดขึ้นอย่างถี่ครั้ง กะทูน ผมเชื่อว่าคงไม่มีใครอยากให้เกิดโศกนาฏกรรมในลักษณะเช่นนั้น

แต่ใครเล่าจะป้องกันสิ่งที่เกิดขึ้นได้

ป่า น้ำ ค ล อ ง อุ ต ะ เถ า

ป่าผาดำของเทือกเขาแก้ว มีทำเลที่ตั้งในอดีตที่กว้างใหญ่ สมบูรณ์ไปด้วยพันธุ์พืชและสัตว์ป่านานาชนิด มีพื้นที่ตั้งแต่เขารูปช้าง อำเภอสะเดา ไปจนถึงบ้านวังผา ตำบลทุ่งตาเสา อำเภอหาดใหญ่ มีน้ำตกผาดำซึ่งอยู่ในเขตอำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา ใกล้กับน้ำตกโดนงาช้าง แต่ต้องเดินด้วยเท้าลึกเข้าไปอีก เป็นป่าต้นน้ำที่อุดมสมบูรณ์ และเป็นต้นกำเนิดของสายน้ำหลายสายที่ไหลลงคลองอุตะเถา เช่น คลองบาโรย ที่ไหลลงคลองอุตะเถาบริเวณบ้านทุ่งลุง , คลองจำโหรซึ่งไหลผ่านอำเภอคลองหอยโข่ง , คลองตำซึ่งไหลผ่านวังผาและลงคลองอุตะเถาที่ควนลัง

ปัจจุบัน ป่าผาดำที่อุดมสมบูรณ์ ในขณะนี้ถูกทำลายไปแล้วกว่า 60% ปัญหาการบุกรุกทำลายป่าผาดำจากค่านอกเล่าของประชาคมอนุรักษ์ป่าผาดำ มี 4 ประการใหญ่ๆ คือ

1. ธุรกิจไม้เถื่อน ปัญหาธุรกิจการทำไม้เถื่อน ปัจจุบันยังมีการทำมาตลอด ยังตัดกันอย่างต่อเนื่องไม่หยุด คำนวณแล้วประมาณ 500 ต้น/ปี ต่อ1ราย (คิดเฉพาะไม้ใหญ่ที่ขายได้เท่านั้น ไม่ได้รวมถึงไม้เล็กที่ต้องถากออกเพื่อเปิดทางเข้าไป และไม้อื่นที่ไม่ใช่ค่าทางเศรษฐกิจ) ซึ่งพบไม้"หลุมพอ"ใหญ่มากต้องตัดซีกก่อน จึงใช้ข้างลากมา แล้วใช้รถบรรทุกขนลงมาตามจุดต่างๆ โดยมีคนในพื้นที่ ทำการรับจ้างตัดไม้ ขาย โคน เลื่อย ตัด และซีกลากโดยข้าง ขณะที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ มีหน่วยอนุรักษ์ป่าอยู่ข้างใน มีการทำเป็นสวนป่าสิริกิติ์ แต่ก็ปล่อยปลະละเลยการจับกุม แต่ก็ยังมีบ้างที่เข้าไปจับ เมื่อถูกจับจะเสียค่าปรับ

เพียงครั้งละ 2,000 บาท คนตัดไม้ในพื้นที่ยังมีแนวทางในการเอาอกเอาใจเจ้าหน้าที่รัฐ โดยการเอื้ออำนวยประโยชน์ให้กับเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อจะได้ความสะดวกในการตัดไม้ เช่นตัดไม้มาสร้างโรงครัว สถานีตำรวจ สร้างวัด และโรงเรียน เป็นต้น โดยเอาไม้เถื่อนมาสร้างให้ เพื่อปิดปากเจ้าหน้าที่รัฐ ทำให้กระบวนการจับกุมผ่อนคลายเป็น การตัดไม้จึงใหญ่โตและสะดวกขึ้น

ลูกค้าที่เป็นผู้ซื้อผู้บริโภค ต้องการนำไปสร้างบ้าน ติดต่อซื้อจากนายหน้าหรือชาวบ้านที่มีอิทธิพล รวมไปถึงธุรกิจโรงศพของคนจีน เป็นอีกธุรกิจหนึ่งที่มีความต้องการไม้เนื้อดีที่มีขนาดใหญ่ เพื่อตอบสนองความเชื่อ และวัฒนธรรมของคนจีน ที่มีภูมิฐานะดีและสามารถซื้อโรงศพในราคาแพงได้

2. ปัญหาการรุกป่าที่ทำกิน เนื่องจากข้างบนของน้ำตกจะเป็นพื้นที่ราบ จึงมีการทำสวนยาง และสวนผลไม้ เช่น ลองกอง เนื่องจากแนวทางกระแสหลักของการทำสวนยาง ต้องถางป่าออกหมด ปลูกยางเป็นพืชเชิงเดี่ยว จึงพบปัญหาน้ำเสียจากการทำสวนยางไม่ว่าสารเคมีที่ใช้ และยาปราบศัตรูพืชต่างๆ เป็นต้น

"ทุกวันนี้มีปัญหาเรื่องน้ำเสีย ที่เกิดจากการทำยางแผ่น โรงจักรที่มีบนป่าต้นน้ำมีอยู่กว่า 40 โรงอยู่ริมคลองทั้งนั้น เพราะทำไมต้องไปหาน้ำไกล หมุนยาง น้ำส้ม น้ำกรด น้ำนั้นก็ไม่ไปไหน มันอยู่ปนกับน้ำที่เราจะเอามาทำน้ำประปา กินบ้าง อาบบ้าง เมื่อก่อนเรื่องดื่มกินไม่ต้องกังวล เดี่ยวนี้ไม่แล้ว" ตอนที่เราไปแวะเยี่ยมที่ทำการของชมรมอนุรักษ์ป่าผาดำของกลุ่มเยาวชน คุณประวิทย์ ทองประสม ต่ำสะท้อนปัญหาที่ให้ฟัง

ขณะเดียวกัน คนต่างถิ่นที่อพยพเข้ามา มีทั้งที่เป็นคนจนจริงๆต้องการเพียงที่ดินทำกิน และคนรวยซึ่งซื้อที่ดินไว้แล้วให้ลูกจ้างเข้าไปทำการเกษตรและสร้างที่พักอาศัย ส่วนใหญ่มาจากพหุลุง คนอิสลามนั้นมาจากปัตตานี นราธิวาส ยะลา ลักษณะการเข้ามานั้นส่วนใหญ่จะ เข้าๆ ออกๆ มาเป็นช่วงเวลา หลังจากทำสวนยางไว้แล้ว ก็จะเข้ามาในราวๆเดือน 5 เดือน 6 เพื่อมากรีดยางและปลูกขนาน

"จุดเริ่มต้นตรงนี้มีคนมาจาก คือคนเกาหลีกลางเดิมทีจริงๆ แล้วไม่ใช่คนเกาหลี บ้านเดิมของเขาบางคนมาจากลุ่มน้ำปากพะยูน ลุ่มน้ำปากพนัง พอมาเห็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ เข้าไปจับจองตรงนั้นบ้าง ตรงโน้นบ้าง ไปปักหัวดินตรงโน้นบ้างตรงนี้บ้าง หลังจากขบวนการคอมมิวนิสต์แล้ว ทางการให้มีการสัมปทานป่าไปแล้ว ได้เอาความเจริญเข้ามา คือตัดถนนรอบเขารอบควนเพื่อรองรับรถที่จะมา ก็กลายเป็นว่าเอาไม้ไปขาย จุดเริ่มต้นนั้นแหละ พอมีคนคนก็ขายไม้ ตัดเป็นแผงใหญ่ ทุกตรอกทุกซอยสะดวกขึ้น"นายกอบต. แก้ว หัวหาญ ว่า

ส่วนวิธีการที่ใช้ในการบุกรุกป่านั้น มีทั้งการโค่นป่าด้วยเลื่อยยนต์ การแผ้วถาง การบุกไม่โดยรอบที่ล่าต้นแล้วทลายป่าปล่อยไว้ให้ต้นไม้ตาย แล้วจึงไปตัดฟัน เอายางรถไปกองที่โคนต้นไม้ แล้วก็เผา ทำให้ต้นไม้ตายลงทุกวัน

"ธรรมชาติของไม้ คือต้นเล็กๆ เขาจะมองไม่เห็น ไม่เป็นที่สนใจ เจ้าหน้าที่เขาก็ไม่เพิ่งเล็ง ตัวเจ้าหน้าที่รัฐเองก็ ไม่สกิด ไม่ห้าม มีเพียงการจับบ้างเป็นบางครั้งเพื่อให้มีผลงานบ้างตามหน้าที่ ซึ่งลักษณะของการทำลายป่าของคนเหล่านี้ จะโค่นทิ้งไว้ไม่เอาไปไหน เอาไว้ปลูก พอต้นกล้วยขึ้นมันจะเปลี่ยนสภาพเป็นดินที่สมบูรณ์ ปลูกอะไรก็ได้ การทำลายป่าไม้เพื่อทำมาหากินเพื่อการเกษตร ปลูกสวนยางสวนผลไม้ ไม่คุ้มเลย ถ้าเกิดว่าเขาโค่นแล้ว มองจากเครื่องบินตรวจจะดูไม่รู้ เพราะมันเป็นเขี้ยวหมด แล้วจากนั้นเขาทำซุย ไม่ถางเตียน เขาจะตัดเป็นร่องยาว พอยางโตขึ้น ต้นยางขึ้นแทนที่ ไม่ข้างๆ จะตายหมดรอบต้นยางต้องถางเตียนอยู่เรื่อย มันเลยไม่ชุ่มชื้น ป่ายางมันไม่ชุ่มชื้น แห้ง ร้อน" คุณประวิทย์ระบุ

ขบวนการนายหน้าซึ่งจะเข้ามาปั่นราคาที่ดินในเขตสงวนนี้ให้สูงขึ้น นำไปบอกขายแก่ผู้ที่มีเงิน และขายที่ดินที่แผ้วถางแล้วแก่นายทุน การขายที่ดินในเขตสงวนที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ได้ราคาดี ทำให้เกิดวงจรอุบาทว์ ที่จูงใจให้มีการแผ้วถางบุกรุกป่ามากขึ้นอีกด้วย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ พบว่า ในช่วงปี 2525-2539 พื้นที่ป่าไม้ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาลดลงในอัตรา 19,874 ไร่ต่อปี ส่วนระหว่างปี 2539-2543 พื้นที่ป่าไม้ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาลดลงในอัตรา 22,526 ไร่ต่อปี

ทุกวันนี้ในพื้นที่จังหวัดสงขลาชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ 1 และ 2 ซึ่งเป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธาร ถูกบุกรุกเพื่อประกอบกิจกรรมอื่นเป็นจำนวนมาก โดยพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น1 ซึ่งมีอยู่ 123,400 ไร่ ถูกบุกรุกไปถึง30% และลุ่มน้ำชั้น 2 ซึ่งมีอยู่ 127,206 ไร่ ถูกบุกรุกไปแล้วถึง58% ส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 99) เป็นการบุกรุกเพื่อไปทำสวนยางพาราซึ่งครอบคลุมพื้นที่ในเขตอำเภอหาดใหญ่ สะเดา คลองหอยโข่ง นาหม่อม และรัตภูมิ

ปัญหาที่น่าหนักใจอีกอย่างก็คือ ผลของโครงการสวนยางเอื้ออาหาร ที่จะมีสวนกระตุ้น ให้เกิดการบุกรุกป่ามากขึ้น นายประสาธ เกศพิทักษ์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร เปิดเผยว่า ขณะนี้มีผู้แจ้งความจำนง ขอเข้าร่วมโครงการแปลงสวนยางเป็นทุน หรือโครงการสวนยางเอื้ออาหารแล้วกว่า 69,055 ราย ทั้งหมดเป็นเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในพื้นที่ภาคใต้และภาคตะวันออกรวม 17 จังหวัด โดยจังหวัดที่มีผู้ปลูกยางพาราในพื้นที่ป่าสงวนมากที่สุดคือ สงขลา 13,681 ราย รองลงมาคือ นครศรีธรรมราช 12,307 ราย และพัทลุง 6,832 ราย

ในอนาคตอันใกล้ โครงการสวนยางเอื้ออาหาร ซึ่งเป็นนโยบายของภาครัฐ แม่นว่ามีจุดประสงค์ที่ดีที่จะช่วยเหลือเกษตรกร แต่ก็พึงระวังเพราะจะมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดการบุกรุกเข้าไปในเขตอนุรักษ์ ทำลายป่ามากขึ้น "พื้นที่ทั้งหมดของป่าผาด่า 27,000 ไร่ สภาพป่าที่ถูกทำลายไปแล้วประมาณ 5,000 ไร่ สภาพป่าที่ถูกทำลาย รวมทั้ง 5,000 ไร่ คือรวมหมด บางส่วนเป็นสวนยาง บางส่วนก็ทำเกษตรเพื่อปกครองที่ดิน ทำกันหลายๆ ไร่จะได้บอกว่า นี่เป็นของเงิน จะได้ขาย ถ้าสืบประวัติจะรู้ว่าที่ดินบางที่มีการซื้อขายมาแล้ว" อบต.แกส้ว หัวหวาย ระนุ

3. ปัญหาการลักลอบหาและค้าของป่า มีทั้งการลักลอบหาและขายพันธุ์ไม้หายาก ได้แก่องเท้านารี และกล้วยไม้ต่างๆ ซึ่งขณะนี้ที่น้ำตกผาด่าไม่พบเห็นแล้ว สัตว์น้ำในบริเวณน้ำตกและคลองสาขา ก็มีการใช้ระเบิดในการจับ ส่วนสัตว์บก เช่น ลิง ค่าง นกเงือก มีการล่าสัตว์อยู่เช่นกัน ทำให้ปัจจุบันหาสัตว์ป่าหายากได้ยากมาก เว้นแต่ในดอนบนๆที่ยังพอมีบ้าง

4. ปัญหาการทำธุรกิจเชิงท่องเที่ยว ปรากฏการณ์ที่พบเห็นก็คือ การท่องเที่ยวท้องถิ่นต่างๆ เช่น ส.จ., อ.บ.ด. ทำถนนเข้าไปในป่า และบริเวณน้ำตก เพื่อให้การท่องเที่ยวสะดวกสบาย ทางประชาคมอนุรักษ์ป่าผาด่าเล่าว่า ในช่วงหลายปีก่อนได้มีการขออนุญาตไป 100 ล้านบาท แต่ได้มา 19 ล้านบาท หากได้มาครบป่าคงหมดไปอีกมาก รวมทั้งมีการสร้างและขยายถนนในบริเวณป่าสงวนที่ถูกบุกรุก ทำให้ราคาที่ดินสูงขึ้นตามไปด้วย และการตัดไม้ทำลายป่าก็สะดวกขึ้น ซึ่งไม่เป็นการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ เป็นการมองมิติที่ไม่รอบด้าน ในที่สุดป่าผาด่าอาจไม่มีให้เห็นอีกต่อไป

ป่าไม่มีความสำคัญในการเก็บกักน้ำของดิน ซึ่งในการจัดการพื้นที่ต้นน้ำลำธาร ป่าไม้ มีความสำคัญใน ส่วนนี้มากที่สุด แต่ถ้าลุ่มน้ำอยู่ในสภาพเสื่อมโทรม หรือถูกทำลาย มีการตัดฟันต้นไม้ขนาดใหญ่ออกและปลูกพืชเกษตรแทน ในช่วงระยะแรกที่เริ่มเปิดป่า ดินบริเวณนั้นจะมีความอุดมสมบูรณ์สูง ต่อมาเมื่อปลูกพืชไปหลายๆ ปีติดต่อกันโดยขาดหลักการอนุรักษ์ดินและน้ำ เมื่อฝนตกลงมาก็จะกัดเซาะผิวดิน พัดพาธาตุอาหารและความอุดมสมบูรณ์ไป เมื่อดินขาดสิ่งปกคลุมทำให้การซึมน้ำลงสู่ดินลดน้อยลง น้ำฝนที่ตกลงมาก็จะรวมตัวกันกลายเป็นน้ำไหลบ่าหน้าผิวดิน ซึ่งน้ำไหลบ่าหน้าผิวดินนี้จะช่วยทำให้เกิด

การพังทลายของดิน และพัดพาธาตุอาหารไปได้ดียิ่งขึ้น เป็นน้ำส่วนที่สูญเสียไปจากพื้นที่ลุ่มน้ำ แทนที่จะซึมน้ำลงไปในดิน และค่อยๆ ปลดปล่อยออกมาสู่ลำธาร น้ำจำนวนนี้บางครั้งเมื่อรวมตัวกันมากขึ้นก็จะก่อให้เกิดน้ำไหลบ่าท่วมไร่นา บ้านเรือนดังที่เกิดขึ้นในพื้นที่หลายแห่ง

ในด้านคุณภาพของน้ำ ป่าไม้จะช่วยกรองและสกัดกั้นพวกจุลินทรีย์ ตะกอน ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ซึ่งละลายหรือแขวนลอยมากับน้ำ โดยน้ำที่พัดพาเอาสารต่างๆ เหล่านี้ จะถูกสกัดกั้นโดยต้นไม้ ชากพืช เศษไม้ ปลายไม้ที่ร่วงหล่นบนดิน ทำให้คุณภาพของน้ำที่ไหลออกจากพื้นที่ต้นน้ำลำธารใสสะอาด มีสิ่งเจือปนน้อยและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน

เมื่อดูจากสภาพปัญหาต่างๆดังที่ได้กล่าวมา เป็นที่น่ากังวลใจมากกว่าในอนาคตอันใกล้ ผืนไร่ที่เกิดขึ้นอย่างซ้ำซากในหลายๆพื้นที่ อาจเกิดขึ้นที่นั่นเช่นกัน กล่าวคือ มีแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาน้ำท่วมอย่างฉับพลัน หรือว่าเหตุการณ์ภูเขาถล่มพัดพาต้นไม้ที่ถูกลักลอบตัดในป่าต้นน้ำตามมา

น้ำตกผาด่า

เดินไปจนเจอขุมตัว เราใช้เวลากว่า 1 ชั่วโมง ตรงไปตามทางแคบๆของป่าผาด่า คราวนี้เริ่มหาทางไม่ยาก เรามองหาโคนต้นไม้ที่มีใครไม่รู้เอาแปรงทาสีป้ายสีแดงมาทำลูกศรชี้บอกทางไว้ ตรงไปตามทางนั้น ผ่านแอ่งน้ำที่สายน้ำเหือดแห้ง เหลือเพียงแอ่งน้ำใสรินไหลเป็นแห่งๆ คู่ขนานเส้นทางเดิน ลัดเลาะไปตามไหล่เขาอีกหน่อย ไม่ช้าเราก็มายังน้ำตก

ไต่ยีนเสียงสายน้ำกระซิบซัดซ่าอยู่ไม่ขาดสาย แทบจะหาย
เหนื่อยเป็นปลิดทิ้ง

ก้มลงรูกน้ำเย็นชื่นใจมาลูบหน้า เราทุกคนทรุดลงนั่งที่ลานทราย
หน้าน้ำตกขนาดย่อม

หินที่มีสีดากลมเกลี้ยงสะท้อนเงาแสงยามบ่ายเป็นมัน น้ำสีขาว
ไหลรินลงมาตัดกับโขดหินสีดำสวยงามแปลกตา เบื้องหลังค
ความงามที่ธรรมชาติสรรสร้างเหล่านี้ ชุกซ่อนสมบัติมีค่าไว้มาก
รอคอยผู้มีใจใฝ่หามาศึกษาเรียนรู้ เป็นสมบัติที่ไม่มีวันหมด

เรายืนอยู่ใต้สายน้ำที่พรูพรั่งลงมาไม่ขาดสาย ผมนึกถึงการนุกูกทำลายป่า

ไต่ยีนเสียงเลื่อยยนต์แผดก้องคำรามในท่ามกลางเสียงของน้ำตกไหลรินอีกครั้ง.

หมายเหตุ ** ป่าผาดายังมีแหล่งท่องเที่ยวอีกมาก หากต้องการไปพักผ่อนควรเตรียมตัวไปพักค้างคืน
ด้วยการเดินข้ามน้ำตกขึ้นไปยังลานดินกว้างบนยอดเขา ที่นั่นเคยเป็นที่บัญชาการของสหภาพพรรค
คอมมิวนิสต์ในอดีต มองลงไปจากลานกว้างจะมองเห็นทิวทัศน์เมืองหาดใหญ่อยู่เบื้องล่าง

จำนวนคนดู **6985** ครั้ง ล่าสุดเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 59 17:58:10

Member username password remember me Sign In [สมัครสมาชิก](#)

Web Statistics : online **0** member(s) of 11 user(s) from all 203 member(s).

User count is **7374576** person(s) and **21958676** hit(s) since Apr,27 2004 , current hit **1** time(s).

Copyright ©2004-2016 **Khlong-U-Taphao.Com**. All Rights Reserved.

เลขที่ 859/71 ม.ปริญญาม.1 ต.ควนสัง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110 โทร & Fax 074-474082

ได้รับการสนับสนุนจาก

The Coca-Cola
Foundation

แผนงานพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อคุณภาพ
ชีวิตที่ดี

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุข
ภาพ

มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ
(มสช.)